

Monitorings- en verantwoordingsrapportage Nationaal Programma Heerlen Noord (NPHLN)

Verantwoordingsrapportage 2023
Programmabureau NPHLN

Inleiding

Middels het Nationaal Programma Heerlen Noord (NPHLN) gaan de samenwerkende partners binnen het programma de sociaal-economische uitdagingen in het gebied daadkrachtig aan. Hiertoe zijn het Toekomstplan 'Hier start onze inhaalrace' en de kaders voor het eerste Uitvoeringsprogramma 2022-2027 medio 2022 vastgesteld. Op basis daarvan wordt een jaarlijks Werkplan vastgesteld, met daarbij behorende werkbegroting.

Het Alliantiebestuur is opdrachtgever richting de Programmadirecteur en het Programmabureau. Het Programmabureau zorgt voor het opstellen, het laten uitvoeren en de monitoring van het Werkplan. Daarbij jaagt het Programmabureau aan, coördineert, brengt partijen bij elkaar en zorgt voor opvolging van de gemaakte afspraken. Dat alles binnen de door het Alliantiebestuur vastgestelde kaders.

Het Programmabureau legt middels de Monitorings- en verantwoordingsrapportage verantwoording af over het verloop van de vastgestelde afspraken in het Werkplan.

Opzet en frequentie rapportage

Het Programmabureau maakt 2 maal per jaar – in de maanden april en september – een Monitorings- en verantwoordingsrapportage op. Dit geschiedt o.a. op basis van de inhoudelijke- en financiële voortgangsinformatie welke door de partnerorganisaties verstrekt is. Daarnaast zal het Programmabureau in samenwerking met de OU monitoringsdata verzamelen en in de rapportage verwerken. Het betreft derhalve zowel een inhoudelijke- alsook een financiële rapportage, waarbij deze voor alle partners binnen het programma een eenduidige inhoud zal hebben.

De rapportage van april zal het karakter hebben van een verantwoordingsrapportage over het afgelopen jaar; de rapportage in september zal het karakter hebben van een voortgangsrapportage op de uitvoering van het huidige jaar.

De rapportage zal aangeboden worden aan het Alliantiebestuur, waarna deze aan alle partnerorganisaties verstrekt zal worden.

Monitoring Programmabureau 2023

Met de komst – per 1 februari 2023 – van 3 nieuwe Programmaliencoördinatoren binnen het Programmabureau kon een energieke doorstart gemaakt worden met de coördinerende, aanjagende en bij elkaar brengende activiteiten van het bureau. Netwerken zijn opnieuw in kaart gebracht, stuurgroepen en werk- c.q. projectgroepen zijn met partners opgezet. Met de toevoeging van de functionaris Strategische relaties en fondsenwerving per medio september van dat jaar werd de bezetting van het Programmabureau gecompleteerd.

Met (de toezegging voor) het binnenhalen van een aanzienlijke rijkssubsidie van 19,7 mln. voor 3 jaren middels de SPUK Kansrijke wijk, werd een groot succes geboekt door de Alliantie NPHLN voor het focusgebied Heerlen-Noord.

De belangrijkste activiteiten van het programmabureau in 2023 waren:

- Coördineren interventies Werkplan 2023;
- Opzetten en activeren netwerkorganisatie met partners;
- Inrichten stuurgroepen en werk- c.q. projectgroepen per themaliijn;
- Activeren bewoners/ bevorderen bewonersparticipatie;
- (Mede)organiseren Expeditie Groeves op 10 juni 2023;
- Organiseren en uitvoeren van een 10-tal buurt-BBQ's in de wijken van Heerlen-Noord;
- Op 1 december 2023 werd het 1ste symposium van de Academie voor Stedelijke en Sociale Ontwikkeling bij HS Zuyd georganiseerd, met als thema 'Voorkomen is beter';
- 16 en 17 december werd de 2^e editie van Kerst in Kasteel Hoensbroek georganiseerd; rond de 10.000 bezoekers bezochten dit evenement;
- Uitvoeren diverse overlegvormen, o.a. Alliantiebestuur en Alliantieraad;
- Actief participeren in landelijk Stedelijk Vernieuwingsgebieden-overleg.

Inhoudelijke verantwoording Werkplan NPHLN 2023

De navolgende resultaten werden in 2023 behaald met betrekking tot de in het Werkplan 2023 geformuleerde interventies.

Voor de financiële realisatie op deze interventies wordt verwezen naar de bijlage Verantwoording Werkplan 2023.

Thema 1. Talentontwikkeling en gezondheid

Doelen: A. Ieder kind in Heerlen-Noord (-9 mnd. tot 2 jaar) gaat kansrijk van start

B. Ieder kind kan gebruikmaken van een intensief en passend taal- en ontwikkelaanbod

C. Alle kinderen en jongeren kunnen hun talenten ontwikkelen in verrijkt onderwijs

D. Ouders/verzorgers zijn veerkrachtig in staat hun kinderen gezond te laten opgroeien

E. Het aandeel kinderen en jongeren in Heerlen-Noord dat zich mentaal en fysiek gezond voelt, groeit naar het Nederlands gemiddelde.

Kansrijk van start – Kansrijke start

Alle programma's en of interventies vanuit de Zuid-Limburgse aanpak Kansrijke Start, de versnelling daarvan in Parkstad (middel Regio Deal middelen) en aanvullend vanuit Kansrijk van Start Heerlen, waren in 2023 ook beschikbaar in Heerlen-Noord. We hebben in 2023 wederom ingezet op het behouden van en nog meer verdiepen van de domein overstijgende samenwerking met vele partijen die werkzaam zijn in 'de eerste 1000 dagen'. Dit heeft geleid tot (bestuurlijk gedragen) samenwerkingsafspraken rondom de zorg en ondersteuning van met name gezinnen in kwetsbare situatie in de eerste 1000 dagen tussen de partijen: geboortezorg (eerste, tweede en derde lijn), jeugdgezondheidszorg Zuid-Limburg en de 16 Zuid-Limburgse gemeenten. De afspraken omhelzen in grove lijn, brede vroegsignalering door geboortezorgprofessionals in Zuid-Limburg en snelle doorgeleiding van gezinnen met hulpvragen naar de best passende hulp/ steun op maat.

Naast de samenwerkingsafspraken was het volgende aanbod beschikbaar voor (aanstaande) ouders:

- Voorzorg en Stevig Ouderschap beide programma's die (zeer) kwetsbare (aanstaande) ouder(s) extra ondersteuning aanbieden middels huisbezoeken door speciaal opgeleide jeugdverpleegkundigen;
- Nu Niet Zwanger(NNZ) zorgt voor proactieve gesprekken over kinderwens, anticonceptie en seksualiteit om zo onbedoelde zwangerschappen tegen te gaan;
- Centering Zwangerschap, een vorm van zwangerschapsbegeleiding in een groep die bewezen gezondheidsvoordelen kent voor moeder en kind;
- Geboortezorg Flex, gratis kraamzorg en meer uren kraamzorg dan wettelijk mogelijk vanuit de zorgverzekeringswet voor gezinnen in een kwetsbare situatie.
- De Sijpruutcafés een ontmoetingsplek voor (aanstaande) ouders en hun kinderen
- De Sijpruut Sijp, een uitgiftepunt voor babyspullen en ontmoetingsplek voor (aanstaande) ouders, is voortgezet.

- Ondersteuning door een Ooievaarmoeder binnen het Ooievaarsmoedersproject. Een project waarin moeders met hulpvragen van advies worden voorzien door andere moeders en worden toegeleid naar bestaand aanbod vanuit Spjruut.
- Het Jonge ouder Project is voortgezet en doorontwikkeld tot het Jonge Ouder Perspectief, een op zichzelf staand gedachtegoed met eigen methodiek: de JOP methodiek Positieve Jeugdzorg.
- Babystartpakketten, in samenwerking met de landelijke Stichting Babyspullen werden ouders in armoede op weg geholpen met behulp van een babystartpakket. Dit pakket voorziet in een basis aan babykleden en primaire verzorgingsproducten.
- Ondersteuning vanuit het Sjpruut taalprogramma dat een integraal onderdeel is van het Programma Gezinsgericht werken van SCHUNCK. Het programma richt zich o.a. op de preventie van taalachterstanden in de leeftijd van -9 maanden tot 2 jaar door middel van een vraaggerichte aanpak. Het bereiken van (aanstaande) ouders en jonge kinderen gebeurt niet alleen de ouders naar de bibliotheek te bewegen maar vooral ook op de plekken aanwezig te zijn waar (aanstaande) ouders zich bevinden, zoals de Sjpruut Cafés en Peuteropvang. Tevens richt SCHUNCK zich op de deskundigheidsbevordering van ketenpartners op het gebied van taalontwikkeling door gezamenlijk met partners te onderzoeken hoe taal een plek kan krijgen in ieders werkgebied en indien gewenst ondersteunende materialen te ontwikkelen voor de partners.

Tevens organiseerde Heerlen samen met de andere Parkstad gemeenten en het programma Trendbreuk een goed bezocht Kennisfestival Kansrijke Start voor professionals. Om daadwerkelijk een verschil te kunnen maken in het creëren van meer gelijke kansen voor kinderen bij de start van hun leven is het nodig om voor langere tijd te investeren. Daarom is er eind 2023 besloten tot het voortzetten van het actieprogramma Kansrijk van Start Heerlen voor de jaren 2024-2026 en de intensivering van Kansrijke Start in Parkstad middels Regiodeal middelen ook voor de jaren 2024-2026. Beide zullen ook weer landen in Heerlen-Noord.

In de Box

In de box is een langdurige en structurele interventie gericht op alle gezinnen in Heerlen-Noord waar een baby wordt geboren totdat deze baby naar de basisschool gaat. De kern van de interventie is contact maken en houden met jonge gezinnen in Heerlen-Noord.

Ons voornaamste streven is het bevorderen van gelijke kansen voor elk kind in Heerlen-Noord, ongeacht hun geboorteplek. We richten ons op het in contact komen met ouders, het verbeteren van de geletterdheid en het begeleiden van gezinnen naar een gezonde, veilige opvoedingsstijl. Ons doel is om mensen te verbinden met elkaar (gemeenschapsvorming), ze bewust te maken van de mogelijkheden om laaggeletterdheid te verminderen en om praktische tips te bieden voor een veilige en gezonde opvoeding. We streven ernaar om contact te leggen met alle gezinnen waar een baby wordt geboren en 'In de box' is een instrument dat we gebruiken om deze verbinding tot stand te brengen. Gezinnen worden thuis bezocht door een ooievaarsmoeder en een professional die samen met het gezin het cadeaupakket uitpakken. Tijdens het uitpakken komen verschillende onderwerpen aan bod zoals o.a. veilig slapen, gezonde voeding en voorlezen.

Het gezin wordt begeleid naar de Sjpruutcafés (oudercafés) in Heerlen door de ooievaarmoeders waar ze andere ouders en kinderen leren kennen. Hier worden activiteiten georganiseerd die aansluiten bij de doelgroep en ouders helpen met voorliggende vragen over opvoeden. Hierin staat centraal dat ouders een gezonde en veilige leefomgeving voor het kind kunnen inrichten. Bij het Sjpruutcafé kunnen de jeugdconsulenten signaleren en voorliggende vragen beantwoorden. Ook

kunnen ouders die extra ondersteuning nodig hebben meteen gebruik maken van de adviezen en ondersteuning die er is vanuit JENS (Kansrijk van Start en Kansrijke Start) en andere partners.

In het voorjaar van 2024 start een pilot waarin 10 gezinnen worden bezocht door ouervaarmoeders en een professional met de cadeaubox. Het streven is om na de zomer van 2024 in de box uit te rollen in de focuswijken.

Symposium/ Academie voor Stedelijke en Sociale Ontwikkeling

In december 2023 is de eerste collegedag georganiseerd i.s.m. Zuyd Hogeschool en Open Universiteit, binnen de lijn Gezondheid met als thema 'Voorkomen is beter'. Hiermee werd een start gegeven aan de studiedagen in het kader van de Academie voor Stedelijke en Sociale Ontwikkeling, welke langs andere thema's een vervolg zullen krijgen in 2024.

Meer peuters naar de opvang

Gedurende 2023 is gebleken dat de uitdaging niet zozeer ligt opgesloten in het toeleiden van peuters naar de opvang, maar juist in het creëren van meer beschikbare peuterplekken. De tijdens 2023 totaal beschikbare capaciteit op het niveau van Heerlen(-Noord) is zo goed als benut en in sommige wijken is zelfs sprake van een wachtlijst (vanwege beperkte bereidheid van ouders om een wijk verderop de opvang te bezoeken).

Samen met alliantiepartner POVH en de gemeente Heerlen is voor het uitvoeringsplan (tot aan 2027) de ambitieuze doelstelling geformuleerd om 300 peuterplekken extra te gaan creëren (bovenop de huidige circa 550). Met een hypothetisch volledige bezetting van deze 850 plekken zou een bereik/deelnemerspercentage van zo'n 80% in Heerlen(-Noord) gerealiseerd worden (wat landelijk gezien nog altijd een relatief beperkte 'score' is).

Aanvullend blijft het streven naar een plusfunctie binnen team werving en toeleiding van belang. Dit is alleen in 2023 vanwege te beperkt beschikbare plekken nog niet maximaal relevant gebleken. Gedurende 2023 zijn wel al meer huisbezoeken afgelegd, waarbij ook rekening gehouden is met de (thuis)taal binnen de gezinnen.

Hetzelfde geldt voor de beoogde oriëntatie op het verlagen van mogelijk financiële drempels.

Krantenproject

Gedurende 2023 is de oorspronkelijk meer bescheiden opzet (met als doel de start op 1 school) explosief gegroeid tot een veel breder en omvangrijker project onder de naam Krant van de Buurvrouw. Gedurende 2023 is qua focus gericht op het zacht laten landen van de krant in de onderwijssituatie (PO – gr. 6, 7 en 8 en VO – VMBO leerjaar 1 en 2).

Resultaat: 122 deelnemende groepen (een kleine 3000 leerlingen/scholieren) die dagelijks per groep een papieren krant ontvangen en als klas gezamenlijk toegang hebben tot de e-paper (met een potentieel bereik van diezelfde circa 3000 leerlingen).

Voor 2024 zijn gedurende het laatste kwartaal van 2023 de volgende ontwikkelingen gedefinieerd:

- De krant gedurende de eerste maanden van 2024 binnen de leefomgeving van kinderen uit te rollen (in lijn van het bereik van bijna 3000 leerlingen dus in een nagenoeg gelijk aantal gezinnen).
- Na start van de uitvoeringskracht taalontwikkeling en geletterdheid en de projectleider vanuit de Limburger zal ook gericht gaan worden op;
 - * een scholierenredactie
 - * onderzoek (door beoogd de OU en UM)
 - * een redactielokaal van de Limburger in Heerlen-Noord.

Taalschatten

Taalschatten is een landelijk onderzoek waar een toolkit Taalschatten uit voort is gekomen. De focus qua doelgroep ligt taalvaardigheid binnen de 1^e 1000 dagen (zwangerschap tot 2/2,5 jaar). Een mogelijke pilot (zoals voor 2023 beoogd) zal worden doorgeschoven naar 2024 en nadrukkelijk in samenhang worden opgepakt met de reeds bestaande waaier aan gezinsgerichte interventies van alliantiepartner SCHUNCK (zie volgend punt 'Taaltrein')

Gedurende 2023 is wel een nadrukkelijke link ontstaan met het 'gezondheidsproject' In de Box, waarbij o.a. (voor)lezen, taalontwikkeling en geletterdheid intensieve aandacht krijgen. In de Box start per 1 april 2024 met een pilot om de eerste gezinnen te bereiken.

Taaltrein

SCHUNCK heeft met provinciale middelen (waarbij NPHLN een aanjagende en bemiddelende rol heeft gespeeld) het volume aan gezinsgerichte interventies stevig kunnen vergroten. Binnen de in 2021 gestarte aanpak 'gezinsgericht werken' worden laagtaalvaardige gezinnen met een maatwerkaanpak door professionals (gezinsconsulenten) bediend om de rol van taal binnen het gezin te vergroten. Gedurende 2023 zijn 2 extra gezinsconsulenten gestart. In lijn van deze inzet is ook een aanvraag binnen de SPUK Kansrijke Wijk voorbereid en daadwerkelijk toegekend, waarmee meer duurzaam (t/m 2025) deze inzet verlengd kan worden.

Jan Terlouw verhalenprijs

De 2^e editie (2023) van de JTV heeft plaatsgevonden en qua deelname en bereik een enorm explosieve vlucht gemaakt. Van een kleine 200 deelnemende leerlingen en scholieren in het PO en VO naar ruim 2500. Creatief schrijven (en daarmee ook indirect lezen en leesbevordering) krijgt op deze manier de aandacht die nodig is voor een impuls (als '+' op het reguliere taal-leescurriculum) op taal, lezen en geletterdheid.

Opbouwplan Rijke schooldag

Een indicatieve opbouw van Rijke Schooldagen tot en met schooljaar 27/28 is beschikbaar. Het streven is om medio 2027 de laatste Rijke Schooldag- scholen binnen Heerlen-Noord op te starten. Bestuurlijk commitment is binnen de stuurgroep Leren uitgesproken in het geval er scholen zouden zijn die hardnekkig afhoudend zouden blijven (wat niet direct de verwachting is). De bestuurlijke vertegenwoordigers in de stuurgroep Leren geven allen aan dit dan zelf binnen de directe sturingslijn bevoegd gezag – schoolleiders/rectoren op te zullen pakken.

Uitbreiding en bestendiging Rijke schooldag PO

Augustus 2023 (start schooljaar 23/24) zijn bovenop de reeds bestaande Rijke Schooldagen (op de Horizon en de Vlieger) 3 nieuwe PO-scholen met hun eigen vorm van Rijke Schooldag gestart (de Schakel, de Paulus en MijnSpoor). Ook is reeds een oriëntatie opgestart met de potentiële starters met ingang van schooljaar 24/25. Dit zijn in ieder geval de Ganzerik, de Wegwijzer en mogelijk Frans Postma.

Voor de scholen die reeds een Rijke Schooldag draaien bestaat een duidelijk en 'afgetikt' perspectief voor bestendiging van hun Rijke Schooldag met de beschikbaar komende middelen vanuit het tot de SPUK Kansrijke Wijk behorende hoofdthema School & Omgeving (lees Rijke Schooldag).

Rijke schooldag peuter (- en kinderopvang)

Gedurende 2023 is de keuze gemaakt om voorlopig de focus op PO en VO te leggen en gedurende 2024 een verkenning te starten over mogelijkheden binnen peuter(- en kind(er)opvang. Een van de meest voor de hand liggende mogelijkheden (mede in lijn van de voor 2024 benoemde hoofdpoging 'Jonge Kind') is om Rijke Schooldag-elementen van de vroegschool (onderbouw PO) ook in de voorschool plaats te laten vinden. Bij voorkeur in samenspraak, samenhang en meer heterogeen gegroepeerd (tussen voor- en vroegschool). Op deze wijze kunnen deze Rijke Schooldag- elementen tevens een 'smeerolie-effect' hebben voor de samenwerking tussen voor- en vroegschool (VVE-lijn).

Leerorkest

De beoogde doelstelling voor 2023 is met 1 startschool in Noord en 1 in Zuid bereikt.

Gedurende 2023 is bovendien in samenwerking met Leerorkest Nederland en SCHUNCK een meerjarig plan met bijbehorende begroting voor de uitbreiding en bestendiging van de Leerorkest-act'ën opgesteld. De beoogde opzet voor 2024 bestaat uit:

- Uitbreiding (m.i.v. jan. '24) met een extra jaargroep op de huidige 2 scholen (dan is dus zowel groep 5 als 6 actief).
- Uitbreiding met een 3^e Leerorkest-school (m.i.v. aug '24). Deze school zal direct starten met 2 jaargroepen (groep 5 en 6). Deze 3^e school zal vanwege noodzakelijke focus (en ondanks ook een inzet van het Leerorkest in Heerlen-Zuid) een school in Heerlen-Noord moeten zijn.
- Ook zal gedurende 2024 bekeken worden hoe het streven om tot naschoolse Wijk talentorkesten te komen het beste gerealiseerd kan gaan worden.

Gedurende de eerste helft van 2023 heeft alleen Herle (Broekland niet) geëxperimenteerd met Rijke Schooldag- elementen. Dit experiment heeft voor Herle met ingang van schooljaar 23/24 geresulteerd in een eigen gekozen structurele vorm van Rijke Schooldag.

Intensiveren rijke schooldag VO (Broekland en Herle)

Met het oog op schooljaar 2024-2025 zijn al enkele concrete ambities/voornemens door enkele VO-scholen uitgesproken. In ieder geval Yuverta, de ISK (als onderdeel van Emmacollege) starten met hun vorm van structurele Rijke Schooldag. Ook is Broekland een nadrukkelijke oriëntatie gestart en ook de praktijkschool (PPL) worden stappen ondernomen en zal mogelijk de Rijke Schooldag worden opgenomen als deelproject binnen het etalageproject Sittarderweg e.o. dat als meerjarig impulsproject wordt uitgewerkt t.b.v. tranche 2 van de Regiodeal Parkstad Limburg.

Basispakket gezonde voeding

Gedurende de eerste helft van 2023 zijn tot aan de zomer van 2023 11 PO-scholen met het basispakket gezonde voeding bediend. We zijn echter gedurende de rit ingehaald door landelijk overheidsbeleid (de introductie van de schoolmaaltijdenregeling). Hier blijken alle scholen in Heerlen-Noord o.b.v. de voor hun school geldende cijfers in de NCO-rapportage gebruik van te kunnen maken. Het initiatief is daarmee wel op de scholen voortgezet, maar niet meer vanuit de aanjagende NPHLN-aanpak nodig gebleken.

Onderzoek passend onderwijs (adviezen groep 8)

De cijfers op gemeenteniveau zijn samen met onze eigen interne collega 'data & monitoring' bekeken. Er blijken wel degelijk verschillen zichtbaar tussen scholen, maar de cijfers zijn niet alarmerend (zoals in het licht van het fenomeen 'onderadvisering' wel vooraf werd aangenomen). Bij de onderwijsbestuurders zijn op stichtingsniveau de verschillen tussen scholen geadresseerd.

Thema 2. Wonen en leefomgeving

Doelen: A. Het aandeel bewoners woonachtig in een passende, duurzame en betaalbare woning groeit naar het landelijk gemiddelde

B. De fysieke inrichting van Heerlen-Noord draag bij aan een gezonde leefomgeving

C. Bewoners zijn trots op hun buurt, de leefbaarheid stijgt naar het landelijk gemiddelde.

Aanpak en verduurzaming woningen

Het inponden en verduurzamen van woningen in Vrieheide (witte woningen) gebeurt in een nauwe samenwerking tussen gemeente, corporaties Weller en Wonen Limburg en NPHLN. Door de aanpak van woningen van Weller en Wonen Limburg wordt momenteel geleerd wat er aan de woningen moet gebeuren en wat dat kost. In verschillende proefblokken wordt al intensief gesproken met de particuliere eigenaren in de blokken over een collectieve aanpak van alle woningen (particulier en corporatiebezit) en willen we dit jaar nog een begin maken met de verduurzaming. Daarbij wordt

ook gewerkt aan financiële maatoplossingen (subsidie-lening-eigen inleg), waarbij ook toekenningen uit het Volkshuisvestingsfonds worden betrokken.

Voor het oplossen van acute energiearmoede heeft gemeente Heerlen een rijkbijdrage gekregen en een extra bijdrage omdat de gemeente een NPLV gebied heeft. Deze middelen zijn aangewend voor energiebespaarcoaches die van huis tot huis zijn gegaan, de E-knip, witgoedregeling en spaarlampenruilactie.

Samen met Stadsregio Parkstad en een vijftal corporaties met mijnkoloniebezit is een begin gemaakt om tot een bidbook mijnkoloniën te komen met als doel erkenning van dit unieke erfgoed en een lobby voor (financiering van het) behoud ervan. Voor Slakhorst ligt er inmiddels een plan voor de aanpak van Woonpunt en gemeente waarin erfgoed en identiteit ondanks sloop voor een belangrijk deel geborgd zijn. Voor Meezenbroek is in goed overleg met Vincio Wonen een cultuurhistorische waardestelling laten maken die mede als basis dient voor de op te stellen wijkaanpak. Ook in wijken als Versiliënbosch en Kasteelbuurt lopen inmiddels dergelijke trajecten waarin corporatie, bewoners, gemeente en NPHLN gezamenlijk optrekken. Voor de aanpak van openbare ruimte in Meezenbroek, Versiliënbosch en Slakorst is door de gemeente, in samenwerking met partners, een aanvraag gedaan in het kader van de Woningbouwimpuls (tranche 6).

In 2023 is begonnen met de aanbesteding van Perspectief op Noord. Een viertal grote stedenbouwkundige bureaus uit Nederland is gevraagd in te schrijven, drie hebben dat gedaan. Het doel is een lange termijn ontwikkelvisie te maken voor Heerlen-Noord waarin sociaal-economische kansen en ruimtelijk uitdagingen letterlijk in kaart gebracht worden. Perspectief op Noord moet voor de alliantie gaan dienen als leidraad en kapstok om handelingsperspectieven aan op te hangen. Voor het focusgebied GMS wordt in opdracht van gemeente Heerlen gewerkt aan zo'n handelingsperspectief. Van alle (focus)buurten is het buurtnetwerk hier het verst vormgegeven en wordt aan een profiel voor een alliantiebrede projectleider om ontwikkelingen vorm te geven. In het kader van de Regiodeal is onder meer geld aangevraagd voor verlenging van de succesvolle Voorzieningenwijzer. De corporaties hebben geïnvesteerd in het opzetten van Bewonerskrachten in GMS, MSP en Eikenderveld. Gemeente Heerlen maakt geld vrij voor vergroening van Eikenderveld en Mariarade.

Flexwoningen Eikenderveld en MSP

Voor de locatie MSP is de overeenkomst met Wonen Limburg rond, de benodigde bestemmingsplanstukken afgerond en de Wabo vergunning ingediend en lopende. Voor de locatie Eikenderveld is besloten een andere locatie te zoeken binnen de gemeente Heerlen. Deze locatie heeft op dit moment niet de versterkende toevoeging die de wijk nodig heeft. Daarnaast komt deze beslissing ook voort uit andere toekomstplannen die in de wijk in ontwikkeling zijn.

Thema 3. Werk en bestaanszekerheid

Doelen: A. Het aandeel mensen in de bijstand in Heerlen-Noord daalt naar het landelijk gemiddelde

B. Het aandeel werkende armen in Heerlen-Noord daalt naar het landelijk gemiddelde.

Bovengrondse Vakschool (BVS)

Het pand aan de Passartweg vordert zo ver, dat in oktober 2023 kandidaten bij Stichting Werk voor Heerlen konden meebouwen aan het pand en dat in november 2023 het pand is opgeleverd. De

ontwikkelsferen Vakwerk en Zorgwerk zijn onder begeleiding van voormannen met ploegen van trajectmedewerkers begonnen met het timmeren van meubilair, zoals de recepties aan de ingangen. Dit is vorm gegeven in praktijkleerroutes die de kandidaten met een praktijkverklaring kunnen afsluiten. Zo krijgen werksferen verder vorm en inhoud.

Thema 4. Leefbaarheid en veiligheid

Doelen: A. Het aandeel bewoners woonachtig in een sociaal veilige buurt stijgt naar het landelijk gemiddelde

B. Bewoners zijn weerbaar tegen georganiseerde en ondermijnende criminaliteit.

Sociaal-veilig

Aanpak Sociaal Veilig

De inzet van de aanpak Sociaal Veilig is voor de drie focuswijken Vrieheide, GMS en Kasteelbuurt/Hoofdstraat-West (Hoensbroek) structureel geworden. Het begin van de uitrol naar heel Heerlen-Noord is in oktober 2023 gemaakt in het stadsdeel Heerlerheide. Verder is in december 2023 via de Regiodeal een bedrag toegekend dat de uitbreiding naar heel Heerlen-Noord in 2024 dekt.

Buurtbemiddeling

De interventie is gestart in de drie focusgebieden en is in de tweede helft van 2023 uitgerold over heel Heerlen-Noord. Om vrijwilligers te werven én om mensen bewust te maken van het nut en gebruik van buurtbemiddeling is in de zomer een communicatiecampagne ingezet door Alcander. In totaal zijn twaalf vrijwilligers geworven. Onder andere via de aanpak Sociaal Veilig en via aanmeldingen door inwoners zijn in totaal 45 casussen aangedragen.

Ontwikkelen Veiligheidscentrum

In de gemeenteraad van 28 juni 2023 is besloten het benodigde investeringskrediet beschikbaar te stellen voor de aankoop, verbouwing en verduurzaming van het veiligheidscentrum. In het najaar zijn verder een aantal aanvullende onderzoeken uitgevoerd naar de staat van het beoogde pand. Daarnaast is met de politie gesproken over de aankoopvoorwaarden.

Preventie met Gezag

Proactie en signaleren

Een coördinerend jeugdboa is in april 2023 gestart. In december 2023 zijn drie operationele jeugdboa's geworven.

Voorkomen

HALT heeft een aanvullende opdracht gekregen voor meer spreekuren en voorlichting op scholen. Uitbreiding van inzet jongerenwerk is in voorbereiding.

Aanpakken

In 2023 is vooral gewerkt aan het op orde brengen van de basis. Hiervoor is een nieuw werkproces ontworpen, de Integrale Jeugd Aanpak Parkstad (IJAP). Alle Parkstadgemeenten en betrokken partners gaan hiermee werken. Het Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad gaat regie voeren op dit werkproces. De organisatie is hiervoor ingericht en een registratie- en volgsysteem is aangeschaft. Start is voorzien begin 2024.

Informatiegestuurd werken

De Open Universiteit is een meerjarig onderzoek gestart naar jeugdcriminaliteit en de interventies die ingezet (kunnen) worden. Dit onderzoek is gericht op het verleden, heden en toekomst.

Veiligheid op scholen

In 2023 is in kaart gebracht wat er speelt en welke knelpunten scholen ervaren. 5 scholen in Heerlen-Noord zijn geprioriteerd. Samen met deze scholen is gekeken hoe het thema veiligheid kan worden geborgd in de interne structuren en naar de verbinding met de Integrale Jeugd Aanpak Parkstad. In december 2023 is binnen Parkstad afgesproken om het bestaande samenwerkingsverband 'Veiligheid In- en Om Scholen'(VIOS) te verstevigen, te verbinden met Preventie met Gezag en de regie hiervan vanaf 1 januari 2024 structureel bij gemeente Heerlen te beleggen.

Bewonersbetrokkenheid en burgerparticipatie

In 2023 heeft Frisse Wind een bijdrage gekregen ter voortzetting van de stichting en doorontwikkeling van de plannen voor de toekomst. Dit heeft geleid tot een nieuwe subsidieverlening voor 2024 in samenwerking met Gemeente Heerlen, NPHLN en VSB fonds. Frisse Wind heeft hiermee specifiek ook een werknemer aangetrokken die zich zal inzetten voor Heerlen-Noord en er zijn inmiddels ook al diverse aanvragen bij Frisse Wind ingediend en goedgekeurd die sociale initiatieven in het gebied versterken.

Monitoring

Monitoring is een vorm van evaluatie waarbij je na invoering van beleid of wetgeving inzicht probeert te krijgen in de voortgang van de uitvoering en doelrealisatie om waar nodig te kunnen bijsturen. Bij ex post evaluatie gaat het om het beoordelen van een voorstel na verloop van tijd op effectiviteit en efficiëntie. In het NPHLN gaat het dus om het krijgen van inzicht in de voortgang en doelrealisatie van de programmadoelen en -interventies.

1 missie, 12 doelen

Het programma Heerlen Noord kent 1 missie en 12 doelen. Hieronder een overzicht van die missie en doelen.

Missie	De volgende generatie jeugd groeit gezonder op, heeft betere ontwikkelkansen, heeft meer werkperspectief en een fijnere leef- en woonomgeving.
1.	Het aandeel bewoners woonachtig in een passende, duurzame en betaalbare woning groeit naar het landelijk gemiddelde.
2.	De fysieke inrichting van Heerlen-Noord draagt bij aan een gezonde leefomgeving.
3.	De bewoners zijn trots op hun buurt, de leefbaarheid stijgt naar het landelijk gemiddelde.
4.	Het aandeel mensen in de bijstand in Heerlen-Noord daalt naar het landelijk gemiddelde.
5.	Het aandeel werkende armen in Heerlen-Noord daalt naar het landelijk gemiddelde.
6.	Ieder kind kan gebruik maken van een intensief taal- en ontwikkelaanbod.
7.	Alle kinderen en jongeren kunnen hun talenten ontwikkelen in verrijkt onderwijs.
8.	Bewoners zijn weerbaar tegen georganiseerde criminaliteit.
9.	Het aandeel bewoners woonachtig in een sociaal veilige buurt stijgt naar het landelijk gemiddelde.
10.	Ouders/verzorgers zijn veerkrachtig in staat hun kinderen gezond te laten opgroeien.
11.	Ieder kind in Heerlen-Noord gaat kansrijk van start.
12.	Het aandeel kinderen en jongeren dat zich mentaal en fysiek gezond voelt, groeit naar het landelijk gemiddelde.

De 12 doelen dienen verder geoperationaliseerd te worden aan de hand van één of meerdere indicatoren. Het meest heldere voorbeeld is doel 4: het aandeel mensen in de bijstand in Heerlen-Noord daalt naar het landelijk gemiddelde. Dit doel is eigenlijk een indicator op zich. Dus vrij gemakkelijk te operationaliseren.

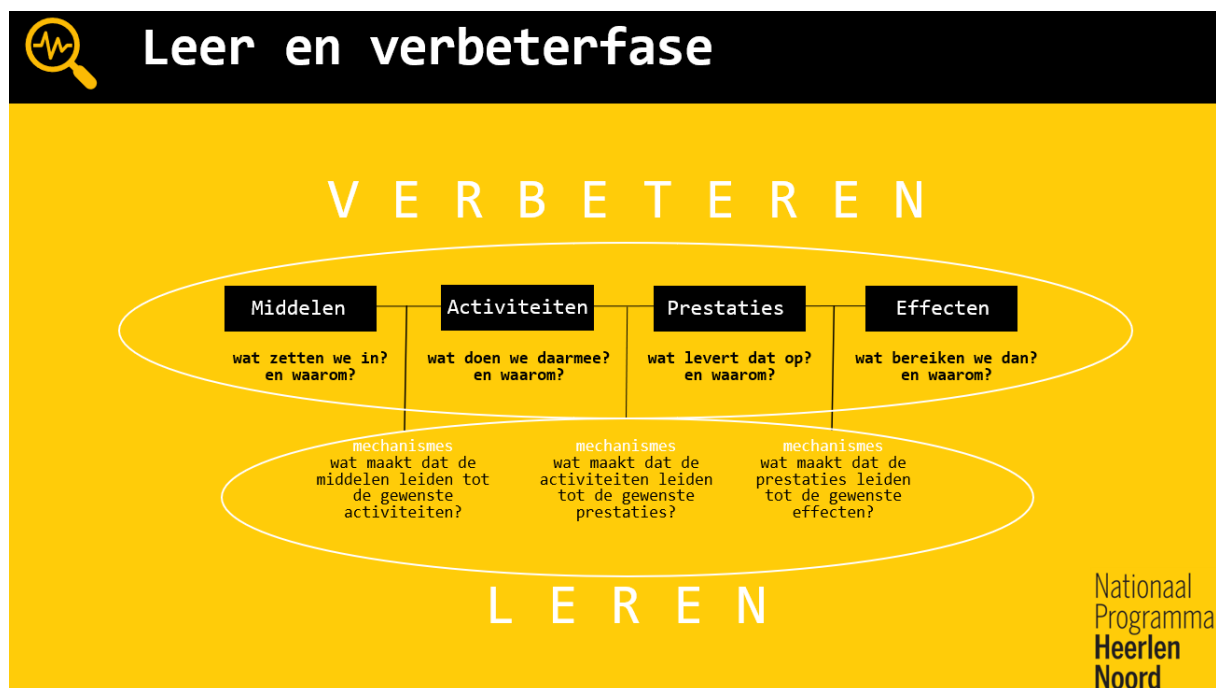
Moeilijker is het om bijvoorbeeld het doel 'Ieder kind in Heerlen-Noord gaat kansrijk van start' te operationaliseren. Na overleg met Rijk en Centraal Bureau voor de Statistiek is gekozen om de een set van 15 indicatoren te gaan gebruiken om dit doel te monitoren.

Uiteindelijk is een lijst van ongeveer 100 indicatoren tot stand gekomen op basis waarvan het vertrekpunt, de nulmeting, in beeld kan worden gebracht. Daarbij is tevens gekeken naar inzicht in de ontwikkeling van de afgelopen jaren. Dan gaat het over de periode 2018-2023. Voor het NPHLN is de stand van zaken per 01-01-2023 het vertrekpunt. Om eventuele trendbreuken te kunnen herkennen is de ontwikkeling in de afgelopen 5 jaar van groot belang. Complicerende factor voor een deel van de indicatoren vormt de coronaperiode. Dit kan namelijk ook een trendbreuk hebben veroorzaakt. In bijlage 1 is een overzicht van de kernindicatoren opgenomen. Dit zijn de belangrijkste indicatoren voor de monitoring.

Medio 2024 zullen de cijfers voor de eerste keer beschikbaar komen. Het gaat dan om cijfers per jaar voor Heerlen-Noord (indien beschikbaar de onderliggende wijken), de gemeente Heerlen en de cijfers voor Nederland.

Voortgang van de interventies

Naast de monitoring van de doelbereiking gaat het ook de monitoring van de voortgang op de interventies. In het NPHLN hanteren we onderstaand schema voor die monitoring.

In het schema is een helder proces opgenomen waarin de input (middelen), de throughput (activiteiten), de output (prestaties) en de outcome (effecten) zijn opgenomen. De monitoring op al deze onderdelen van een interventie moeten leiden tot het verbeteren van dat proces en met als resultaat dat ook de effectbereiking verbeterd.

In het onderste deel van het schema gaat het over de zogenaamde mechanismes. Dit zijn die 'dingen' die verklaren waarom de middelen leiden tot de gewenste activiteiten, de activiteiten op hun beurt weer leiden tot de gewenste prestaties en als laatste waarom de prestaties leiden tot de gewenste effecten.

In onderstaand voorbeeld is dit schema uitgewerkt voor de interventie: 'meer peuters naar de peuteropvang'.

Leer en verbeterfase

Zoals het bovenstaande schema laat zien gaat het dus om aantallen zoals: het aantal ingezette plusfunctionarissen (in uren), het aantal keer dat een gesprek gevoerd is, het aantal kinderen dat naar de peuteropvang gaat etc. In het onderste deel van het schema zijn al een aantal eerste uitkomsten te zien als het gaat over deze interventie en de werkende mechanismes.

Voor iedere interventie zal een dergelijk schema worden opgesteld en de bijbehorende indicatoren worden bijgehouden.

Samenwerking met de OU

Om tot een gedegen data-analyse, onderzoeksopzet en effectmeting voor het programma NPHLN te komen is de samenwerking aangegaan met de OU (en andere kennisinstellingen). Concreet heeft de OU een monitoringsteam opgezet van 2,8 FTE. Dit team is in 2022 van start gegaan (zie ook hieronder voor een toelichting op de samenwerking met de OU).

In 2021 is het programmabureau NPHLN samen met de OU gestart met het project VERLICHT. Binnen het project wordt een nieuwe monitoringsbenadering ontwikkeld. Over de jaren en decennia dient exponentieel sneller in zicht worden verkregen over de werkingsmechanismen van de geïmplementeerde interventies. Het monitoringsapparaat bestaat uit de volgende onderdelen:

- I. Overzicht in de netwerken en aannames die sleutelfiguren hebben over de dynamieken en ontwikkelingen in Heerlen-Noord en de werkzame elementen van mechanismen van de interventies.
- II. Koppeling van indicatoren aan enerzijds de aannames, om te leren wat werkt en waar nog ruimte is voor verbetering, en anderzijds de doelen en subdoelen, om de vinger aan de pols te houden en zo nodig bij te sturen (met de kennis die wordt verworven door voortdurend aannames te monitoren).
- III. Data visualisaties en dashboards die slim een selectie van monitoringsinformatie toegankelijk maken voor professionals, bestuurders en inwoners. Op deze manier kan VERLICHT aan de voorkant begrijpelijke informatie en overzichten presenteren, terwijl aan de achterkant het volledige complexe systeem in kaart wordt gebracht zonder dat concessies hoeven te worden gedaan dit begrijpelijk te houden voor eenieder.

- IV. Een database bestaande uit een serie 'living' systematische reviews waarin de wetenschappelijke literatuur in kaart wordt gebracht om specifieke vragen te beantwoorden.

Het projectteam heeft dan ook de volgende hoofdtaken:

- a) Het voeren van interviews met burgers, professionals en andere actoren en belanghebbenden in Heerlen Noord. De informatie uit deze interviews worden opgeschoond en geanonimiseerd op basis van transcriptie. Daarna worden deze transcripten opgeschoond met de Qualitative Network Approach (QNA).
- b) Enerzijds het zoeken, selecteren, en importeren van indicatoren en het begeleiden van eventuele extra metingen, en anderzijds het koppelen van deze indicatoren aan aannames die uit interviews naar voren komen.
- c) Het ontwikkelen van rapportages, datavisualisaties, en een dashboard om de informatie te ontsluiten.
- d) Het opzetten en uitvoeren van een serie gerelateerde living systematische reviews om concrete vragen uit Heerlen-Noord over de wetenschappelijke state of the art met betrekking tot patronen, processen, mogelijke interventies, mechanismen, en determinanten.

VERLICHT voert dus zelf geen interventies uit en neemt ook geen monitoring over die al plaatsvindt. VERLICHT interacteert wel met beide, door in beeld te brengen welke aannames over werkingsmechanismen, dynamieken en patronen er bestaan, te helpen bepalen welke we willen verifiëren, indicatoren uit bestaande data koppelen om die verificaties mogelijk te maken, en waar nodig aanvullende monitoring te voorzien of met alliantiepartners en andere partijen te overleggen of bestaande monitoring kan worden uitgebreid.

De meerwaarde en ook de complexiteit van VERLICHT zit in de verbinding van data en inzichten over alle domeinen heen gedurende de generatielange aanpak. Hierdoor wordt het complexe systeem dat Heerlen-Noord is integratief in kaart gebracht, wat inzicht geeft en gerichtere interventies mogelijk maakt.

Praktische inrichting

De komende jaren zullen vele onderzoeks- en uitvoeringsactiviteiten worden gestart en uitgevoerd in Heerlen Noord. Om te voorkomen dat de mensen die in het gebied wonen en werken overprikkeld raken, zullen twee 'loketten' worden ingericht. Een activiteitenloket dat het overzicht houdt over interventies, preventieprogramma's, en gerelateerde onderzoeksactiviteiten. En een dataloket dat tot doel heeft om de monitoringsactiviteiten en de dataverzameling te stroomlijnen, onnodig dupliceren te voorkomen, en toegang tot beschikbare data voor partners en betrokkenen te vergroten.

Het activiteitenloket voorkomt dus overvraagde inwoners en organisaties, faciliteert de toegang tot partners in het gebied, registreert activiteiten en coördineert met het dataloket. Het activiteitenloket wordt getrokken door het programmabureau. Het dataloket door de OU.

Bijlage 1

Dashboards	
1.	Verhuizingendashboard
2.	Bijstandsmonitor
3.	Dashboard schooladviezen
4.	Dashboard onderwijsachterstanden
Indicatorenlijst	
5.	Aantal inwoners naar leeftijd, geslacht, herkomst, woonduur etc.
6.	Aantal huishoudens naar huishoudenssamenstelling, gezinsv
7.	Aantal woningen naar type, WOZ, bouwjaar en gemiddeld stroom- en gasverbruik
8.	Aantal leerlingen in PO en VO
9.	Energiearmoede (breed gedefinieerd) naar type eigenaar
10.	Woonquote (totale woonlasten als percentage van het besteedbaar inkomen)
11.	Aantal werkende armen naar bron van inkomen, leeftijd etc.
12.	Aandeel 16 tot 23-jarigen met een startkwalificatie
13.	Formele kinderopvang naar aantallen en uren
14.	Aantal personen (19 - 45 jaar) met problematische schulden
15.	Aantal personen (19 - 45 jaar) met psychische problemen
16.	Vrouwen (19 - 45 jaar) die roken
17.	Personen (19 - 45 jaar) met (heel) veel stress
18.	Zwangere vrouwen met psychische of psychiatrische problemen
19.	Zwangere vrouwen met problematische schulden in jaar van bevalling
20.	Zwangere vrouwen in een zeer kwetsbare situatie
21.	Zwangere vrouwen waarbij zwangerschapsbegeleiding na 10e week is gestart.
22.	Zwangere vrouwen dat op enig moment in zwangerschap rookt
23.	Aandeel pasgeborenen met een laag geboortegewicht
24.	Vroeggeboorten
25.	Geen kraamzorg
26.	Uithuisplaatsing van het kind voor het tweede levensjaar
27.	Kinderen geboren in een gezin met problematische schulden
28.	Ouders die te maken hebben met psychische of psychiatrische problemen
29.	Kinderen geboren in een gezin in een zeer kwetsbare situatie
30.	Aantal verdachten (uitsplitsen naar leeftijd)
31.	Aantal geregistreerde (type) misdrijven? HL-N t.o.v. benchmarkgebieden
32.	Aantal HALT-jongeren (verwezen n.a.v. overtreding of misdrijf)
33.	Aantal kinderen dat gebruik maakte van enige vorm van Jeugdzorg
34.	Veiligheidsmonitor
35.	Jonge aanwas risicoprofielen, Zicht op ondermijning

Besluit Alliantie-bestuur, vergadering 10 april 2024

Vaststellen voorliggende Verantwoordingsrapportage 2023 en ter kennis brengen van deze rapportage aan de partners binnen het programma.